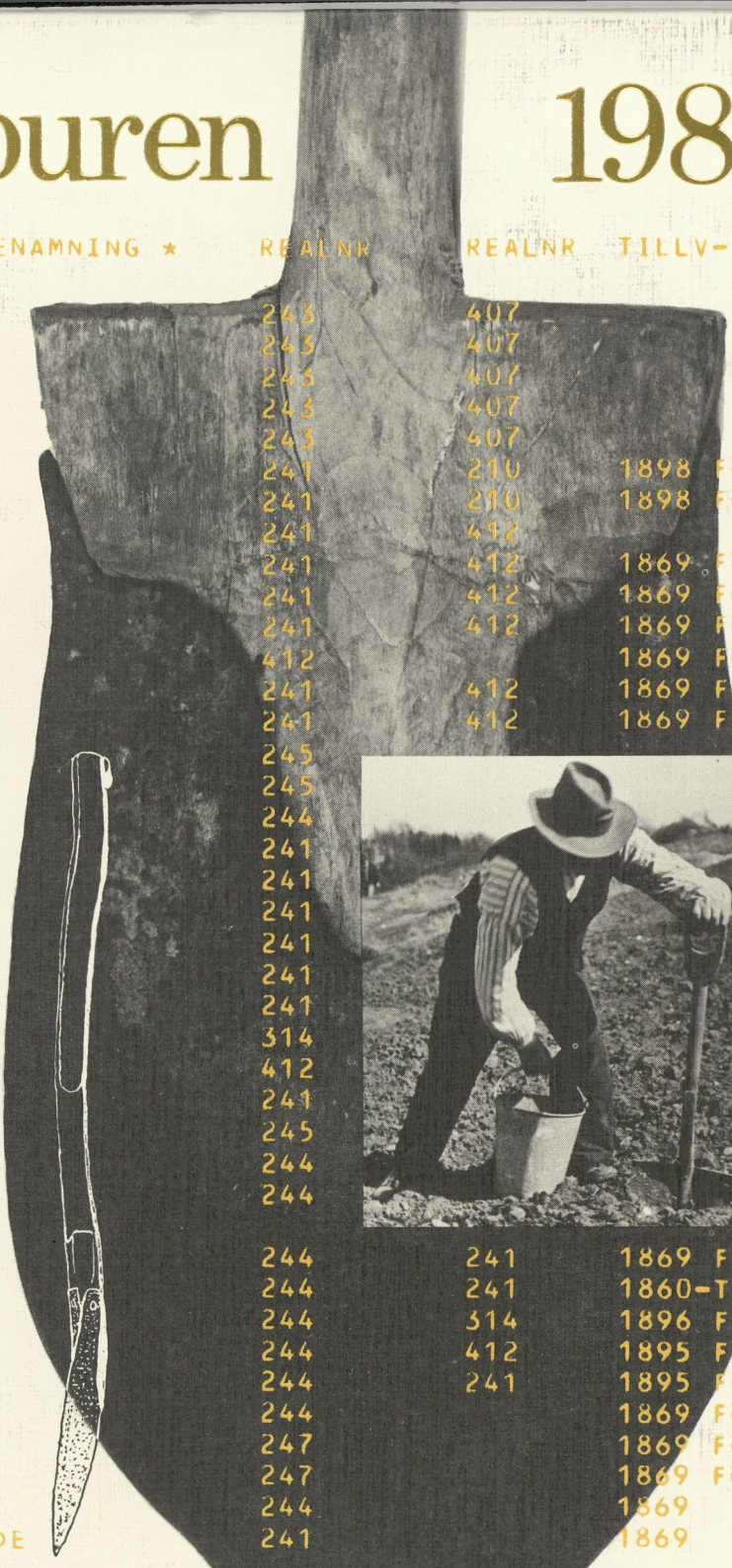

REALNR TILLY-TID

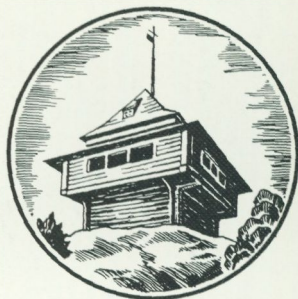
243	407	
243	407	
243	407	
243	407	
243	407	
241	210	1898 FORE
241	210	1898 FORE
241	412	
241	412	1869 FORE
241	412	1869 FORE
241	412	1869 FORE
412		1869 FORE
241	412	1869 FORE
241	412	1869 FORE
245		
245		
244		
241		
241		
241		
241		
241		
314		
412		
241		
245		
244		
244		

244	241	1869 FORE
244	241	1860-T
244	314	1896 FORE
244	412	1895 FORE
244	241	1895 FORE
244		1869 FORE
247		1869 FORE
247		1869 FORE
244		1869
241		1869

Fataburen

1983

Nordiska museets och Skansens årsbok

Redaktör: Arne Biörnstad
Redaktionssekreterare: Berit Nordin

Summaries translated into English by
John Hogg

Omslagsarrangemang: Håkan Lindström
Om inte annat anges tillhör bildmaterialet Nordiska museet
© Nordiska museet och respektive artikelförfattare
Tryckt hos Bohusläningens Boktryckeri AB, Uddevalla 1983
ISSN 0348-971X

Fullständiga föremålsregister – en utopi, som blir verklighet?

Göran Bergengren

Nordiska museets huvudliggare – dvs förteckning över de föremål, som införlivats med museets samlingar sedan starten 1872 – omfattar fn ca 310 000 inventarienummer. Dessa nummer motsvarar i sin tur ett okänt antal museiföremål. Föremålen är av stort intresse för tex den kulturhistoriskt intresserade allmänheten, skolungdomar med speciell studieinriktning, hembygdsforskare, universitetsstuderande och forskare. För att hålla reda på alla museiföremålen och därmed kunna ge den service, som dessa intressegrupper förväntar sig, har museimannen av tradition haft och har fortfarande tre olika informationsbärande hjälpmedel: en huvudliggare eller accessionskatalog, kortregister av olika slag och fotografier eller andra avbildningar av föremålen. Nu har ett fjärde informationsbärande och tillika informationsbearbetande hjälpmedel blivit tillgängligt, nämligen datorn.

Museimännen är av naturen konservativa – vår uppgift är ju bl a att konservera nuet och det förgångna för kommande generationers räkning. Därför har också – trots enstaka museimäns propaganda för automatisk databehandling, ADB, under de senaste 15 åren – museerna blivit de i det närmaste sista institutioner och myndigheter, som bestämt sig för att dra nytta av den billiga, snabba och effektiva arbetskraft, som datorn faktiskt är. Jag kommer osökt att tänka på den våg av protester, som lär ha utbrutit från den skrivande personalen vid Nordiska museet och Skansen, då den första skrivmaskinen införskaffades.

Nordiska museets ADB-verksamhet har – i liten skala – pågått sedan 1967 men 1982 blev det en väsentlig ändring genom att museet tog en egen dator i drift. Det var Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, som möjliggjorde detta genom en generös donation av medel till köp av en sk minidator med tillhörande utrustning och till ett års drift av anläggningen. Nästa steg i utvecklingen var att länsarbetsnämnden i Norrbottens län lika generöst ställde medel till förfogande för ett 9-månaders beredskapsarbete i Älvsbyn avseende överföring av huvudliggarens föremålsbeskrivningar till sk maskinläsbart medium. För att kunna genomföra den avsedda dataregistreringen i Älvsbyn inköpte museet för egna medel en mindre minidator av samma typ, som den i Stockholm, ett antal terminaler och den utrustning, som för övrigt var nödvändig.

Verksamheten i Älvsbyn påbörjades den 4 oktober 1982 och är, när detta skrivs, i full gång. När denna årgång av Fataburen kommer ut, hoppas vi ha påbörjat den nya period av beredskapsarbete, som vi ansökt om hos länsarbetsnämnden i Luleå.

I Älvsbyn har museet hyrt utmärkta arbetslokaler av kommunen, installerat datorn med terminaler och annan utrustning, möblerat arbetsrum och personalutrymmen och anställt 21 kontorsutbildade kvinnor, anvisade av den lokala arbetsförmedlingen. Ett exemplar av huvudliggaren – nämligen det arkivexemplar, som av säkerhetsskäl finns förutom de två arbetsexemplaren – har flyttats till arbetslokalerna i Älvsbyn. Ett tryckeri på orten har tryckt en blankett, ett "stansunderlag", använt som

Huvudliggarens uppgifter om föremålen förs över till "stansunderlaget". Samtidigt klassificeras materialet. Foto Staffan Öhman. Piteå-Tidning.

mellanled mellan huvudliggaren, som ju producerats av många olika personer under mera än 110 år och bildskärmsterminalen, som helst skall "matas" med – om inte standardiserade så dock – formaliserade data. Personalen vid "databasen", som arbetsplatsen i Älvsbyn kallas, har fått utbildning och kontinuerlig handledning av personal från museet. Till sin hjälp i det dagliga arbetet har den också fått lexika och handböcker av olika slag. Det är nämligen inte så alldeles enkelt att överföra huvudliggarens uppgifter till stansunderlaget. De flesta data måste plockas ut ur en löpande text och skrivas in på rätt plats på blanketten. Till yttermera visso skall varje föremål placeras in i två olika klassifikationssystem, nämligen dels museets eget system, som är ett hierarkiskt system med grupper och undergrupper på många nivåer och i klartext, dels Outline of Cultural Materi-

als, som är ett likaledes hierarkiskt system men på endast två nivåer. Det sistnämnda systemet är baserat på en två- resp tresiffrig kod för i första hand föremålets funktion och det används internationellt. Genom att använda båda dessa system jämsides får vi en kombination av en lokalt använd och mycket omtyckt klassifikation och en nationellt och internationellt gångbar sådan för informationssökning i större skala.

Dessa klassifikationer finns inte angivna i huvudliggaren utan måste skapas av registreringspersonalen med ledning av de data, som föremålsbeskrivningen innehåller. Det kan tyckas äventyrligt att lita till personal, som varken har utbildning i museiämnen eller erfarenhet av museiarbete, för att göra ett så kvalificerat arbete, som denna dataregistrering och framför allt dess klassifikationsdel är. Det har emellertid vi-

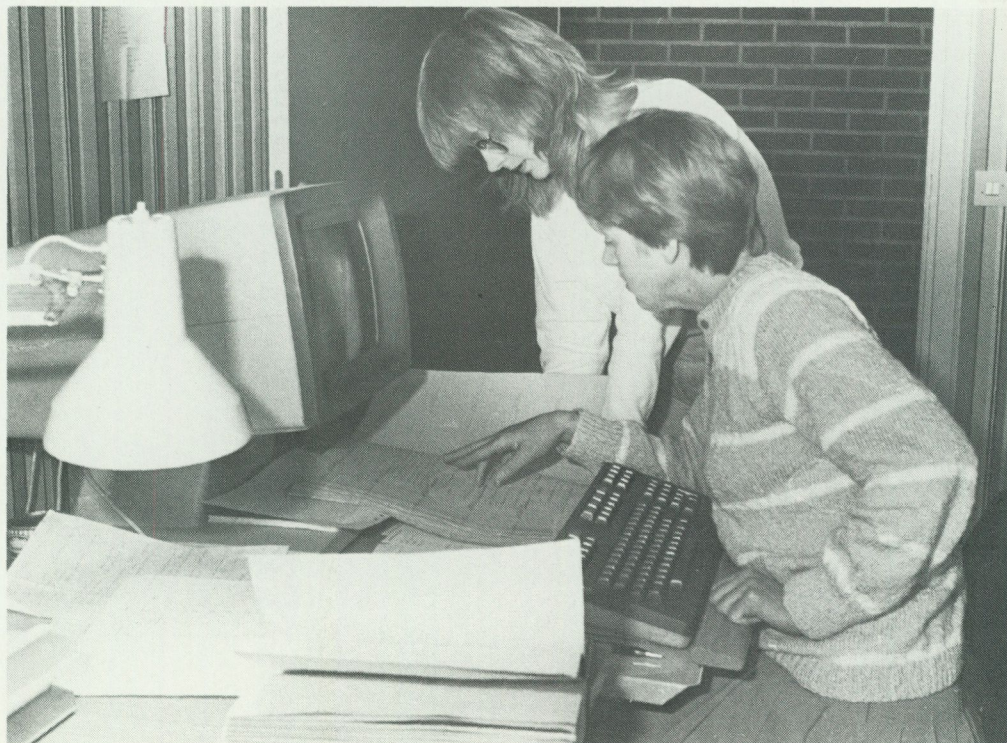
sat sig, dels att – som så ofta förut – friskt vågat är hälften vunnet, dels att om man ställer förväntningarna på sina medarbetare högt, så tenderar de senare att uppfylla de förra. (Det är möjligt att denna sats inte kan upphöjas till allmängiltig regel men den gäller i varje fall i Norrbotten.) Med jämna mellanrum har registreringssektionens amanuens och jag själv följt arbetet på platsen under de 7 månader det i skrivande stund pågått. Dessemellan har jag genom stickprov kontrollerat de data, som registrerats på magnetskivor, vilka sedan skickats till museet och vilkas innehåll överförs till den större datorn. Jag kan därför med bestämdhet påstå att museet har fått ett utomordentligt gott resultat av arbetet vid databasen i Älvsbyn.

När det nu pågående beredskapsarbetet avslutats den 30 juni 1983, beräknar vi att

något mindre än hälften av museets huvudliggare skall vara överförd till magnetskiva och inmatad i museets dator. Efter ytterligare en motsvarande period med samma personal bör hela huvudliggaren vara överförd. Vid byte av personal, vilket är det normala vid beredskapsarbeten, kommer arbetet naturligtvis att ta något längre tid, beroende på den lägre produktionsstakten under inlärningsperioden.

Att lagra alla dessa data om föremålen i museets dator är naturligtvis inte något självändamål, om nu någon till äventyrs skulle tro det. Avsikten är att inordna dem i ett sk databashanteringssystem för att därmed kunna uppnå två av föremålsregistreringens mest väsentliga mål. Det ena är att producera fullständiga sak-, ort- och personregister i listform på papper som ett komplement till och kanske så småningom

Med hjälp av en bildskärmsterminal registreras "stansunderlagets" uppgifter i en magnetskiva. Foto Staffan Öhman. Piteå-Tidning.

som en ersättning för befintliga kortregistrar. Det andra är att göra data om föremålen tillgängliga för direktsökning på nästan alla de sätt, som museets kunder kan tänka ut. Den praktiskt taget enda inskränkningen är att de uppgifter, som man söker, måste ha lagts in i databasen. Datortorn kan inte skapa och lägga till de data som saknas om föremålen men den slarvar inte heller bort några data på egen hand. Däremot håller den reda på de data, som finns och – inte minst viktigt – kombinerar dem på sätt, som vi aldrig skulle kunna göra med traditionella, manuella rutiner. Tanken är att en kund, vem det vara må inom eller utom museet med hjälp av en terminal skall kunna ställa frågor till da-

torn om museets föremålssamlingar och få ett omedelbart och förhoppningsvis uttömmande svar direkt på bildskärmen eller utskrivet på papper.

Nästa steg i utvecklingen blir säkerligen ett integrerat informationssystem, som kommer att möjliggöra sökning i data om föremål, bilder, uppteckningar, litteratur etc med i stort sett samma sökprocedur. Troligen kommer det inte att inskränka sig till Nordiska museets samlingar utan omfatta även andra museisamlingar av liknande slag runt om i landet. Om detta är det dock för tidigt att yttra sig, eftersom mycket arbete och många förhandlingar återstår, innan planerna kan förverkligas.

Summary

Complete records of objects—a utopia which becomes reality?

Nordiska museet's main catalogue contains at present about 310,000 item numbers. These numbers represent an unknown quantity of museum objects. To keep account of its objects the museum has now, through a generous donation from the Knut & Alice Wallenberg Foundation, acquired a new aid, a minicomputer. The museum's ADP operations have, on a small scale, been proceeding since 1967, but only now with its own computer.

This last year the Norrbotten County Employment Board has, equally generously, borne the expenses of a 9-month emergency project for transferring the object descriptions in the main catalogue to magnetic disc. For this purpose the museum has purchased a rather small minicomputer of the same type as that in Stockholm, a number of terminals and other necessary equipment. The installation has been placed in Älvsbyn in Norrland, where the work was started on 4 October 1982. At the time of writing 21 office-trained women are in full swing on this data recording. By the end of the present period,

on 30 June 1983, we estimate that rather less than half of the museum's main catalogue will have been transferred to magnetic disc. After a further 9-month period, for which we have applied to the County Employment Board for its support, we expect the entire main catalogue to have been transferred.

The intention of the data recording is to file the information about the museum objects in a database management system, for two purposes. One is to produce complete subject, topographical and name indexes in list form on paper. The other is to make data about the objects accessible for direct retrieval via display terminals.

This use of ADP for recording and retrieval of information about museum objects will—we hope—be the first part of a total information system for the museum. Such a system should comprise data also about notes, illustrations and literature in the museum. It may perhaps be used not only by Nordiska museet but also by many other museums with historico-cultural collections.